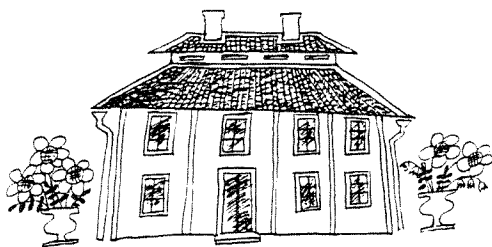
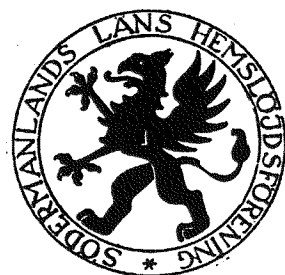

Handlaget

Tidning för Södermanlands läns hemslöjdsförening

Nr 4 1995

Hantverks- utställning i Hemslöjdens Hus

Westerlingska gården,
Västra Storgatan 40, Nyköping

25 november - 16 december
lördagar 10-14,
skyltsöndag 3 december
Öppet Hus 12-16

Under utställningen kommer du att möta slöjdare i arbete, bland andra Elisabeth Hartzell, halmslöjd, Lars Aldén, skärsvarvning, Rosa Andersson, björnmosseviskor, Bertil Löfstrand, spinnrockar.

Välkommen till
utställning och försäljning

Utställning Slöjdskolan

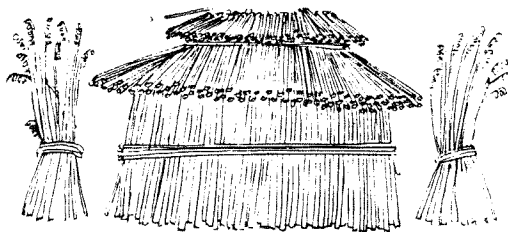
Stadsbiblioteket Culturum, Nyköping

2 december - 5 januari

Under året har fyrtio barn i åldrarna 8-12 år entusiastiskt deltagit i hemslöjdsföreningens täljarskola och ullverkstad i

Nyköping. Täljarskolan är inne på sin andra termin med en nybörjargrupp och en fortsättningsgrupp. I grupp ett har eleverna uteslutande arbetat med kniven och med liv och lust tillverkat vandringsstavar, klädkrokar, saftörare, tuppar m.m. I grupp två har eleverna främst tillverkat bland annat gubbar, tomtar och djur. De har också provat på andra skärande verktyg som bandkniv och skölp och med stort tålamod tillverkat sina första skedar. Under andra terminen har eleverna även målat en del av sin alster med filmjök-sfärg.

Ullverkstaden har haft fem prova-på-lördagar under hösten där barnen i samband med utställningen Barnens Jurta kardat, spunnit och tovat. Vad jurtan som inspiration betytt för barnen, kan man se i de underbara målningar de gjort av den.

Barnjurtan har kommit till efter diskussioner med barn om våra grundläggande behov och varje figur i jurtans mönster är en symbol för vad ett barn tycker är viktigast på jorden för just det barnet eller för hela mänskligheten. Barnjurtan har också fungerat som ett samtalsrum där frågor diskuterats som var får man ull från och var kommer äpplet som jag äter från. Hur långt har det färdats och hur har det kommit till.

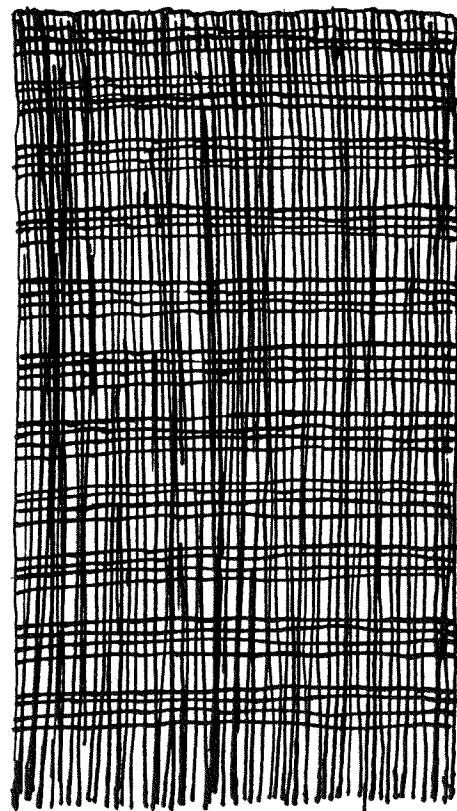
Med på utställningen finns alster från täljarskolan och ullverkstan.

Slöjdskolan drivs i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Under hösten har täljarskolor också startat i Flen, Eskilstuna och Trosa.

Trasmattor SlöjdJul 95 på Nordiska museet i Stockholm

Varje år delar Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund ut ett stipendium till en duktig slöjdare som arbetar i en intressant teknik. Under året får stipendiaten möjlighet att under handledning studera museets samlingar och med det som utgångspunkt utveckla sitt hantverk.

Förra årets stipendiat Gullvi Heed visar resultatet av årets arbete. Museet ställer också ut mattor ur samlingarna och seminarier hålls i anslutning till utställningen. En intressant trasmatteförsäljning finns också. Ring Nordiska museet för närmare information. Tel 08-666 46 00.

Vad gör en hemslöjdsförening i våra dagar?

– Det är fortfarande en vanlig fråga till landets alla hemslöjdsföreningar. Frågan dröjer kvar från den tid då de flesta länsföreningar drev butik och främsta anledningen för många att vara med i föreningen, var att få rabatt på sina inköp.

I våra dagar har de flesta av hemslöjdens butiker gått omkull eller lagts ned och verksamheterna tvingats in i nya banor. Som medlem i en hemslöjdsförening får man därför en helt ny roll. Nu gäller istället:

Ditt medlemskap och din medlemsavgift ger föreningen möjlighet att vara ett aktivt språkrör för handens arbete på länsnivå.

Genom att arbeta med utveckling, utbildning och utställningar kan vi se till att handens arbete har ett värde och får en plats i förskola, skola och alla andra samhällliga sammanhang.

Ett sätt att förmedla kunskap om detta är till exempel genom Handlaget. Det senaste numret om Vävstugor gav stort gensvar. Rigmor Krebs fick tidningen i handen samma dag som hon var på väg till kommunen för att diskutera lokal för vävstuga. Hon var lycklig över den ammunition tidningen försåg henne med. Den första intresseanmälan om samarbete mellan vävstuga och konstnär har också kommit in. Spännade!

Viktigaste uppgifterna

Föreningen är huvudman för konsulentverksamheten och ansvarar på så sätt för att de skattemedel som avsätts används så väl som möjligt. Med de små personresurser som finns gäller det att koncentrera sig. Utveckling, utbildning och utställningar har därför

blivit de områden vi ser kan ge bäst utdelning.

Ett utvecklingsexperiment är det planerade samarbetet mellan vävstugor och konstnärer.

Ett annat är kurser för hantverkare som redan kan mycket om sitt hantverk och som vill försörja sig på det. Arbete med att utveckla sådana kurser pågår i samarbete med länsarbetsnämnd, länsstyrelse och landsting. Målet är att få fram ett antal hantverkare som arbetar på nytt sätt med sin kunskap och på så sätt kan vara förebilder för flera.

På utbildningsområdet strävar vi mot en Slöjdskola för alla som är intresserade. Kommunala musikskolan är en förebild. Där pågår arbetet med täljarskola och ullskola i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan och Jurtaprojektet är på väg ut i länet.

Den utställningsverksamhet som startat i Hemslöjdens Hus i Nyköping får nu äntligen sin uppföljning då den första av våra mobila utställningar ger sig ut på turné med start i Mariefred i januari. Margareta Harström och Olle Karlsson från Mariefreds hembygdsförening, två mycket erfarna utställningskreatörer, är rådgivare och mentorer.

Att syyynas och höööras i Sörmland

Genom länet går tre huvudvägar som alla strålar samman i Stockholm. Står det något i Eskilstunakuriren så syns det oftast inte ett spår av det i Nyköping. Det är inte lätt att vara länsförening i Sörmland.

Därför ser vi ett samarbete med länets många lokala hembygdsföreningar som vår stora möjlighet att nå ut med utställningar och kursinformation. Mobila utställningar och vår stora och lilla jurta är roliga samlingsprojekt.

Samarbeten med studieförbund och andra folkrörelser med lokala organisationer är också viktiga.

Till nytta och nöje

– Kanske var det först när människan lärde sig att tvinna snodd, slå rep och

väva band som den historiska utvecklingen började på allvar. Först då kunde man bygga rejäla hyddor och tillverka ordentliga redskap.

Dessa tankar redovisas i en bok av den engelska arkeologen Elisabeth J Weyland Barber, *Women's Work: the First 20.000 Years. Women, Cloth and Society in Early Times*. Att kunskapen som hemslöjdsrörelsen fört vidare genom åren har en viktig funktion för vår överlevnad, står utom all tvivel.

Att kunskapen också har en viktig funktion för vår mentala utveckling belyser Louise Waldén i sin bok *Handen och Anden*, de textila studiecirklarnas hemligheter.

Båda böckerna rekommenderas till läsning och studier. De kommer naturligtvis att finnas i vårt bibliotek.

Med förenade krafter

I båda de rekommenderade böckerna belyses hur män och kvinnor arbetat och arbetar och förhåller sig till samhället. Helt klart är att en hemslöjdsförening är beroende av den samlade kraften i manligt och kvinnligt beteende. Vi är lyckliga i det här länet att ha handlingskraftiga kvinnor och män som arbetar med, och stöder handens arbete.

Läs mer på nästa sida om de fonder som tre av våra kraftpersoner, en man och två kvinnor, åstadkommit, samt om föreningens egen utvecklingsfond.

Ge dina vänner ett medlemskap i julklapp

Ring till Gertrud Sjölin på onsdagar mellan kl 9-17 så ser hon till att du får presentkort att skicka till dina vänner så fort inbetalningen är gjord.

En riktigt God Jul och Gott Nytt År

önskar Bie Seipel, ordförande

Anne-Marie von Stockenströms textila hemslöjdsfond

Vid hemslöjdsföreningens årsmöte 15 april 1989 grundades Ann-Marie von Stockenströms textila hemslöjdsfond. Avkastningen har t.o.m. 1994 gått till priser i den spinn tävling som regelbundet arrangerats av Södermanlands läns hemslöjdsförening. Från och med 1995 är det donators önskan att fondens avkastning omformas till ett stipendium att delas ut som stöd och uppmuntran till en företrädesvis yngre person, bosatt i länet och i färd med att utbilda sig det textila området.

En stipendienämnd, bestående av Gertrud Hellgren, Git Palmgren och Lille-Mor Boman, har nu utsett den första stipendiaten i Ann-Marie von Stockenströms textila hemslöjdsfond. Stipendiet ska delas ut årligen på Ann-Maries födelsedag den 29 september.

Den första stipendiaten heter Lisa Mossberg och är 23 år gammal. Hon är bosatt i Stigtomta utanför Nyköping och har gått Capellagårdens textila gren. Hon hade med två textiltryck i

Capellagårdens elevutställning på Väv 95 och slog alla med häpnad genom att som examensarbete på Capella väva en 2 x 2 m stor flossamatta.

Kontakt med hemslöjden har hon haft sedan hon som åttaåring deltog i en mamma-barnkurs om ullens möjligheter. Lisa är ett exempel på vikten av vuxna förebilder. Helt säkert har Lisas mamma inspirerat hennes vägval men föreningens barn- och ungdomsarbete har också haft betydelse.

Lars Aldéns hårdslöjdsfond

Ursprunget – både smide och svarvning har gett mig så mycket, säger Lars Aldén. Som barn och ung fick jag kontakt med såna som ville tala om för mig hur det gick till. För att föra det vidare vill jag hjälpa till att öppna möjligheter för de som vill lära sig. Två kategorier har jag tänkt mig; dels oerhört intresserade ungdomar; dels lite äldre som är på gång.

Än så länge samlar Lars pengar till fonden vars avkastning ska räcka till en kurs. Lars insats är hans eget

hantverk. Han skänker sina mästertligt gjorda knivar, ordförandeklubbor, verktyg m.m. och folk får i gengäld skänka pengar.

Lars Aldén har ett evighetsperspektiv. Slöjden har alltid förts över från en äldre till en yngre – ända från jägartiden. Stipendiet är en del av hans strategi. En annan är att vara med och visa hur hantverket går till. Ytterligare en är att inte ta betalt av eleverna vid Carl Malmstens verkstadsskola som varje år kommer en

dag för att lära sig av Lars. Istället för att betala nu, avkräver han dem löftet att sätta nån dag i framtiden till att lära yngre människor.

Lars samlar också på en annan form av traderad kunskap – gamla talesätt. Koncetrerad visdom i en enda kort mening som – Den ingen väg har farit har ingen backe mött. Den finaste han sett hittills, hittade han nyligen i Norge – Vänner äro blomster i livets hage.

Utvecklingsfonden

Detta är en fond för att samla pengar som ska ge möjlighet för utbildning eller starta projekt på områden som syftar till att ge slöjden en självklar plats i vårt nya samhälle. Många skäl talar för vikten att bevara den gamla

kunskapen. Ett är hjärnfysiologernas nya rön att vi blir klokare av ett samspel mellan hand och hjärna.

Fonden, som är under uppbyggnad, har hittills stötts av enskilda medlemmar. Vi tror att företag också

kan vara intresserade av att bidra till den här utvecklingen. Ett intressant projekt som utvecklingsfonden kan bidra till är den planerade Akademien för slöjdens och hantverkets teknologi.

DOLDIS-stipendiet

Elsa Hagdahl – känd bl.a. som den första miljöprisutdelaren i Nyköping – har under lång yrkesverksam tid som journalist haft ämnesområdena ekologi och konsthantverk som sina främsta hjärtefrågor. Hon har nu instiftat en stipendiefond vars ändamål är att uppmuntra nyskapande

konstnärer/hantverkare och innovatörer på det ekologiska kretsloppets område.

Fonden, vars avkastning delas ut årligen, förvaltas av en stiftelse med landshövdingen som ordförande. Elsa Hagdahls tanke bakom begreppet DOLDIS är att ge uppmuntran till

personer som i det tysta oförtrutet arbetar vidare trots det motstånd som ofta möter nyskapare och föregångare.

Förslag på lämpliga stipendiaten kan sändas, med motivering, till föreningens kansli.

Alla behöver inte vara som Harriet Karlsson!

Alla våra medlemmar är lika mycket värda för oss – även de som tycker att de inte gör något annat än betalar en avgift. Man behöver inte vara som Harriet men det är fantastiskt att hon finns och omöjligt att låta bli att berätta om henne.

För henne är slöjden en del av livet. När hon som arbetsterapeut ska handträna patienter tar hon de gamla teknikerna till hjälp. "Träna i keramik" är inte bara att sitta och klämma på leran. När patienterna får sina första grejor brända och ser ett resultat, påverkas också deras psyke positivt. På så sätt blir träning så rolig att de glömmet bort smärtan och tränar som sjutton. Olika tekniker är värdefulla vid rehabilitering av olika skador. Kardning och vävning ger bra rörelser vid en armbågsskada och tova är bra

för handledsträning.

Hemma jobbar Harriet själv med det mesta. Hon väver, tovar, gör keramik, syr i skinn, jobbar i lappteknik, spinner och kardar. Hennes man Gunnar jobbar i trä, gör gryttänger för handikappade och foderhäckar till får bland annat.

Förutom hantverket hinner hon också vara motionsvärd på Friskis och Svettis, vara med i teaterproduktioner och studera parapsykologi. Harriet är en i bästa mening nyfiken människa.

Det är därför hon är medlem i hemslöjdsföreningen. Man behöver vara med för att få reda på vad som händer och få reda på hur många duktiga människor som finns i Sörmland. Att få reda på att man inte är ensam om sina intressen.

Jag älskar att ställa upp och vara till någon nytta, säger Harriet. Det var också vad hon gjorde när slöjdtåget kom till Eskilstuna. Hon fick också med sig Gunnar och deras goda vänner Solveig

och Lars Lindkvist. Hon tycker att hon fick många nya goda vänner under de dagarna då hon fick träffa alla som höll på. Allt från de stora klantiga killarna från Skiftingseskolan, som inte vågade erkänna att de gillade hantverket, till de äldre som alltid hållit på med slöjd.

Harriet anser att det påverkar sinnet att arbeta med händerna – då orkar man allt annat som kan kvara jobbig. Alla borde få prova på!

Till sist en efterlysning från Harriet. Hennes mamma Maja Eriksson är statarbarn och född 1913. Hon gick i Vita skolan i Mariefred i början på seklet och vill gärna komma i kontakt med någon som gick samtidigt som hon eller som har någon släkting som gick där. Hör av er till Harriet Karlsson på tel 016-242 73.

Våra gemensamma angelägenheter

Södermanlands Läns Hemslöjdsförening har tillsammans med landets alla andra hemslöjdsföreningar Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund (SHR). Via SHR kan vi göra stora gemensamma manifestationer som Slöjdsommar med Framtidssymposiet och årets härliga Slöjdtåg som fått många att se på slöjden med ny inspiration och nya ögon.

Inspiration och kunskap kan du också hämta från de två viktigaste gemensamma angelägenheterna vi har i SHR; tidningen Hemslöjden, som Harriet säljer prenumerationer till på bilden, och kursgården Sätergläntan.

Som medlem i vår förening vet du säkert att du får rabatt på prenumerationen av tidningen Hemslöjden. Sex påkostade nummer kostar bara till ordinarie pris 215 kronor och för medlem 172 kronor. Tidningen är så intressant att till och med japaner som

inte kan svenska, prenumerar på den för att ta del av det intressanta bildmaterialet. Tidningen har också som första bok på eget förlag givit ut en underbart vacker bok – Varp och väft. Både tidning och bok är den sorts julklappar som alla människor kan ha glädje av.

Sätergläntan är inne i en mycket spännande utvecklingsprocess. Nämnden för hemslöjdsfrågor (NFH) har låtit göra Att spinna vidare – en utredning om Sätergläntans framtid som diskuterar möjligheten att bygga upp högskoleutbildning och forskningsresurser inom hemslöjdsområdet. Ett spännande pedagogiskt perspektiv lyfts fram – teori och praktik integreras i en process där slöjdens tysta kunskap levandegörs och dokumenteras.

Färska från trycket är också rapporterna Tema hemslöjd – några synpunkter kring FoU om och inom hem-

slöjdsområdet, som är en utveckling av de tidigare tankarna samt Att leda och förmedla – En utredning om Högre hemslöjdsutbildningen, som handlar om konsulentutbildningen på Handarbetets vänner skola i Stockholm.

Södermanlands läns hemslöjdsförening, styrelse och kansli:

Bie Seipel, ordförande, 0159-219 95
Göran Ekelund, vice ordförande, 0155-21 55 83
Gunnar Degerman, kassör, 0159-201 07
Kjell Nordeman, 016-259 86
Gertrud Hellgren, 016-51 88 23
Git Palmgren, 0157-930 50
Leif Wahlberg, 0150-9112 61
Suppleanter:
Margareta Andersson, 016-35 60 30
Berni Brunelius, 0155-21 22 30
Elisabeth Kjellström, 0155-28 91 67
Lars Alden, länsstyrelserepresentant, 0155-580 80
Göran Glantz, landstingsrepresentant, 0155-28 48 85

*Kansli med lantes hemslöjds konsulenter:
Westerlingska gården, V Storgatan 40, Nyköping
Postadress: Box 138, 611 23 Nyköping
Tel 0155-28 18 30, 0155-21 29 21*

Fax 0155-21 76 14